

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

quia eorum charitas postea non est aucta: & sic dicunt non profecisse in meritis, sed hoc quantum ad vim merendi, non quantum ad numerum meritorum. Plura enim bona fecerunt postea, quæ tunc non fecerant: sed eorum charitas ex qua illa processerunt, non est aucta, ex qua tantum meruerunt antequam ista adderentur, quantum postea his adiectis. Illud verò quod alij superius dicunt, probabilius videtur, scilicet quod angeli usque ad iudicium in scientia & alijs proficiant.

Quædam authoritates videntur obuiare probabiliori sententiæ.

H

Quibus tamen videntur obuiare quorundam authoritatum verba. Ait enim Isidorus de summo bono, Angeli in verbo Dei omnia sciunt antequam fiant: sed nec omnes, nec omnia perfecte angelos scire dixit, & ideò eos in scientia proficere non remouit. Greg. in l. dialogor. ait. Quid est, quod ibi nesciant, Vbi scientem omnia sciunt? Vbi videtur dicere, quod omnia sciunt angeli, & nihil sit quod nesciant. Sed accipiendum est hoc de his, quorum cognitio beatum facit cognitorem: vt sunt ea quæ ad mysterium Trinitatis & vnitatis pertinent

*Isidor. lib. 1.
ca. ad mediũ.
cap. 12.*

*Greg. lib. 4.
dial. c. 3.
Et lib. 2. c. 2.
in c. 1. Job.*

POST CONSIDERATIONEM DE ANGELIS habitam, agitur de aliarum rerum creatione, & præcipue de operum sex dierum distinctione.

DISTINCT. XII.

A

HÆc de angelicæ naturæ conditione dicta sufficiant. Nunc superest de aliarum quoque rerum distinctione, nonnulla in medium proferre. Cum Deus in sapientia sua angelicos condidit spir. alia etiam creauit, sicut ostendit supradicta scriptura Gen. quæ dicit. In principio Deum creasse cælum, i. angelos, & terram, scil. materiam

*Aug. c. 5. li. 1.
de Gen. contra Manich.
in fine.*

Y 3

quatuor

quatuor elementorum adhuc confusam & informem, quæ à Græcis dicta est chaos, & hæc fuit ante omnem diem. Deinde elementa distinxit Deus, & species proprias atque distinctas singulis rebus secundum genus suum dedit: quæ non simul, ut quibusdã sanctorum patrum placuit, sed per intervalla temporum ac sex volumina dierum ut aliis visum est, formavit.

Quod sancti tractatores videntur super hoc quasi aduersa tradidisse, aliis dicentibus omnia simul facta in materia & forma, aliis per intervalla temporum.

*Super Gen.
ad literã li.
1. cap. 1. in
principio.*

Quidam namq; sanctorum patrum, qui verba Dei atq; arcana excellenter scrutati sunt, super hoc quasi aduersa scripserunt. Alii quidem tradiderunt omnia simul in materia & forma fuisse creata: quod Aug. sensisse videtur. Alii verò hoc magis probauerunt ac asseruerunt, ut prima materia rudis atque informis, quatuor elementorum commixtionem atq; confusionem tenens, creata sit: Postmodum verò per intervalla sex dierum ex illa materia rerum corporalium genera sunt formata secundum species proprias. Quam sententiam Gregorius, Hieronymus, & Beda, aliique plures commendant ac præferunt. Quæ etiam scripturæ Genes. vnde prima huius rei ad nos manavit cognitio, magis congruere videtur.

*Hieronim. ad
principium.
in quest. in
Gen. tom. 3.
Greg. lib. 22.
ca. 10. ad il-
lud. Job ca.
40. Ecce Bohemot b.
Beda in gl.
ordinaria
ed. c. 1. Gen.
Li. de Gen.
contra Manichaos. 1.
ad medium
ca. 7 in to-
mo. 1.*

Quomodo per intervalla temporis res corporales condite sunt.

Secundum hanc itaque traditionem ordinem atque modum creationis formationisque rerum inspiciamus. Sicut supra memoratum est: In principio creavit Deus cælum, i. angelicam naturam, sed adhuc informem, ut quibusdam placet: Et terram, i. illam confusam materiam quatuor elementorum, quæ nomine terre, ut Aug. ait contra Manichæos, ideo appellavit Moyses, quia terra inter omnia

nia el-
rat, &
rum
sum
fi, &
stind
cta el-
cut su-
ficis:
quod
ficut
sz m-
dove
qua,
mali-
re in-
bulis
notis
no ta-
bulo-
in ill-
bus
quæ
nibu-
pter
sunt
nebr
liqd
aliqu-
tur:
vbi
inan-
esse,
Q
A
esse

nia elementa minus est speciosa, & illa inanis erat, & incomposita, propter omnium elementorum commixtionem: eadem etiam vocat abyssum dicens: Et tenebræ erant super faciem abyssi, &c. quia confusa erat & commixta, specie distincta carens. Eadem etiam materia informis dicta est aqua. super quam ferebatur sp. Domini, sicut superfertur fabricandis rebus voluntas artificis: quia subiacebat bonæ voluntati creatoris, quod formadum perficiendumque inchoauerat: qui sicut dominus & conditor, præerat fluitanti & confusæ materiæ, ut distingueret per species varias quædo vellet, & sicut vellet. Hæc ergo ideo dicta est aqua, quia omnia quæ in terra nascuntur siue animalia siue arbores, vel herbæ & similia, ab humore incipiunt formari atque nutriri. His omnibus vocabulis vocata est illa informis materia, ut res ignota notis vocabulis insinuaretur imperitiis. & non vno tantum: nam si vno tantum significaretur vocabulo, hoc esse putaretur quod consueuerat homines in illo vocabulo intelligere. Sub his ergo nominibus significata est materia illa confusa & informis, quæ nullâ specie cerni ac tractari poterat, in nominibus visibilium rerum quæ inde futuræ erant propter infirmitatem paruulorum, qui minus idonei sunt inuisibilia comprehendere: & tunc erant tenebræ, id est, lucis absentia. Non enim tenebræ aliquid sunt, sed ipsa lucis absentia: sicut silentium non aliqua res est, sed ubi sonus non est, silentium dicitur: Et nuditas non aliqua res est, sed in corpore, ubi tegumentum non est, nuditas dicitur: sicut & inanitas non est aliquid, sed inanis dicitur locus esse, ubi non est corpus, & inanitas absentia corporis.

Quo sensu tenebra dicantur non esse aliquid, & quo dicantur esse aliquid.

D

Attende, quia hic Augustinus tenebras dicit non esse aliquid, cum alibi tenebræ inter creaturas

Y 4

ponan-

*Ibid. paulo
inferius.*

*Li. 8. cap.
eisdem in-
ferius.*

*Ibid. paulo
inferius.*

*Ca. 5. in fin.
eiusd. li. 1.*

*de Gen. con-
tra Manich.*

*cap. 4. in
princip. e-
iusdem li. 1.*

Dan. 3. f.

ponantur, quæ benedicunt Dominum: unde dicitur. Benedicite lux & tenebræ Domino. Ideoque sciendum est, tenebras diuersis modis accipi, scilicet vel pro lucis absentia, qualiter supra accepit Aug. iuxta quam acceptionem non sunt aliquid: vel pro aere obscurato, siue aeris obscura qualitate, & secundum hoc aliquę res creatę sunt. Ideo ergo dicit tenebras tunc fuisse super faciē abyssi, quia nondum erat lux: quę si esset, & superesset & superfunderetur: sed nõdũ lucis gratia op^o suũ De^o uenustauerat, quę postea in primo die formata est.

Duo hic considerata sunt: quare illa materia confusa sit dicta informis, & ubi ad esse prodiit, quantumque in altitudine ascenderit. E

De qua re priusquã tractem^o, duo nobis discutienda occurrunt: Primum, quare illa materia confusa, informis dicatur: an quia omni forma caruerit, an propter aliud. Secundo, ubi ad esse prodierit, & quantum in altum ascenderit. Ad illud ergo, quod primo positum est. breuiter respondentes, dicimus illam primam materiam non ideo dictam fore informem, quod nullam omnino formã habuerit: quia non aliquid corporeum tale existere potest, quod nullã habeat formã: sed ideo nõ absurde informẽ appellari posse dicim^o, quia in confusione & permixtiõẽ quadã subsistēs, nondum pulchram apertamq̃, & distinctam receperat formam, qualẽ modo cernimus. Facta est ergo illa materia in forma confusiõis ante formã dispositionis. In formã confusiõis prius omnia corporalia materialiter simul & semel sunt creata: Postmodum in forma dispositionis sex diebus ordinata. Ecce absolutum est, quod primo in discussione propositum fuit, scilicet, quare illa materia dicatur informis.

Hic ad id quod secundo querebatur, respondet. F

Nunc superest, quod secũdo proponebatur explicare

plicare, vbi scilicet illa materia substiterit, & quã-
tũ in altitudine porrigebatur. Ad quod nihil te-
merè afferentes dicimus, quod illa prima rerum
omnium moles quando creata est, ibidem adesse
videtur prodiisse, vbi nunc formata substiterit. E-
ratque terreum hoc elementum in vno loco, eo-
demque medio, subsistens cæteris tribus in vna
confusione permixtis: eisdemq; circunquaque in
modo cuiusdam nebule oppressis, ita obnolutũ
erat, vt apparere non posset quod fuit. Illa vero
tria in vna permixtione confusa circunquaque
suspensa, eousq; in altum porrigebantur, quous-
que nunc summitas corporeæ naturæ pertingit.
Et sicut quibusdam videtur, vltra locum firma-
menti extendebatur illa moles, quæ in inferiori
parte spissior atque grossior erat: in superiori ve-
ro, rarior ac leuior atque subtilior existerat, de
qua rariori substantia putat quidam fuisse aquas
quæ firmamentum esse dicuntur. Talis fuit mun-
di facies in principio, priusquam reciperet for-
mam vel dispositionem.

*Ostenso, qualis fuit mundi facies in ipso primordio, inci-
pit prosequi operum sex dierum distinctionem.* G

Nunc superest vt dispositionem illam qualiter
perfecta sit, ordine prosequamur. Sex diebus,
sicut docet scriptura Genes distinxit Deus & in
formas redegit, proprias cuncta quæ simul mate-
rialiter fecerat. Perfecitque opus suum die sexto:
& sic deinde die septimo requieuit ab omni opere
suo, i. cessauit nouam creaturam facere. Sex enim
diebus sex rerum genera distinxit, nihilq; postea
fecit, quod in aliquo illorum non contineatur:
operat⁹ est tamẽ postea, sicut veritas in Euang. ait:
Pater me⁹ operatus est vsq; nũc. & ego operor illud.

De quatuor modis diuinae operationis.

Quatuor enim modis, vt ait Alcuinus super
Genes. operatur Deus. Primo in verbo, omnia dis-

Oppansis.

Genes. 2. 4.

Alcuinus s.

ue Albinus

i. quest. ad

ca. 2. Gene.

Y 5

ponen-

ponendo: Secundo in materia informi quatuor elementorum de nihilo eam creando. Vnde, Qui viuit in æternum creauit omnia simul. Omnia, scilicet, elementa: vel omnia corpora materialiter simul creauit. Tertio, per opera sex dierum varias distinxit creaturas. Quarto, ex primordialibus seminibus non incognitz oriuntur naturæ, sed notæ sæpius reformantur, ne pereant.

QVÆ FVERIT PRIMA DISTINCTIONIS OPERATIO.

DISTINCT. XIII.

A

PRIMA autem distinctionis operatio fuit formatio lucis, sicut ostendit scriptura Gen. quæ commemorata rerum informitate, earum dispositionem à luce inchoauit, subdens: Dixit Deus, Fiat lux: & facta est lux: & diuisit lucem à tenebris: appellauitq; lucem diem, & tenebras noctem. Et factum est vespere & mane dies vnus. Congruè mundi orhatus à luce cœpit: vnde cætera quæ creanda erant, viderentur.

Qualis fuerit lux illa, corporalis an spiritualis. B

Aug. libr. 1.
de Gen. ad
literam c. 3.
in princ. t. 3.

Si queritur, qualis illa lux fuerit, corporalis scilicet, an spiritualis? Id respondemus, quod à sanctis legimus traditum. Dicit enim Aug. quia lux illa corporalis vel spiritualis intelligi potest. Si spiritualis accipitur, angelica natura intelligitur, quæ prius informis fuit, sed postea formata est, cum ad creatorē cōuersa ei charitate adhæsit: cuius informitatis creatio superius significata est, vt dictū est: In principio creauit Deus cælum & terrā. Hic vero eiusdem formatio ostēditur, cum ait: Fiat lux, & facta est lux: Hæc ergo angelica natura, quæ prius tenebræ, & postea lux fuit, quæ prius habuit informitatem & imperfectionem, deinde formationis perfectionem: & ita diuisit Deus lucem à tenebris. Nā vt Aug. ait sup. Gen. Huius creaturæ informitas & imperfectionis

Aug. lib. 1.
c. 3. ad prin